

**АКТУАЛІЗАЦІЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ЛОГІКИ ЯК
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БАКАЛАВРІВ ЗГІДНО
СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 2018/2019 рр.**

Загальновідомо, що станом на 13 липня 2019 року Міністерством освіти та науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) остаточно затверджено 100 нових сучасних компетентнісних стандартів вищої освіти, які ретельно розроблялися науковим співтовариством України, а саме більш як 800 фахівцями з вищих навчальних закладів, наукових установ та представників роботодавців [1].

Згідно компетентнісного підходу (competence-based approach) у побудові та реалізації навчальних програм (Проект TUNING – Tuning Educational Structures in Europe) «Загальні (generic) компетентності – це знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває у рамках виконання певної програми навчання, але які мають універсальний характер» [2].

Загальновідомо, що першим рядком у переліку загальних компетентностей (Tuning, 2012) значиться «Здатність до аналізу та синтезу». Цю загальну найважливішу і найпотрібнішу компетентність для всіх спеціальностей вищої школи найкраще формує така наука і навчальна дисципліна як логіка.

Загальновідомо, що засновник логіки давньогрецький філософ Аристотель вважав її «наукою про доведення», Ф. Бекон – «наукою про науку», І. Кант – «наукою про універсальні правила використання інтелекту», а відомий американський логік Ч. Пірс у своїй «Вступній лекції до вивчення логіки» (1883 р.) – «мистецтвом мистецтв, наукою наук» («art of arts, science of sciences») [3].

Вартує уваги те, що на Заході сьогодні все дедалі міцнішає оновлений тренд, а саме: підвищення теоретичного й практичного інтересу до логіки як до науки, навчальної дисципліни і мистецтва правильного мислення та більш ефективного використання її потенціалу для підготовки висококваліфікованих спеціалістів для всіх сфер людської діяльності. «Серед чисто гуманітарних наук, – зазначається в одному з підручників з логіки, – філософія (та її важлива складова – логіка) є найблагороднішою і найважливішою, оскільки її мета найвеличніша, процеси найбільш інтелектуальні, а її вчення забезпечує теоретичні засади інших наук. Вони отримують від неї принципи і закони своїх досліджень та мету й цілі, на які вони мають бути спрямовані.

Логіка (як розділ філософії) – це наука, яка спрямовує розум на пошуки і отримання істини... Логіка, строго говорячи, є наукою, тому, що вона не лише визначає правила, а й спрямовує наш інтелект на досягнення істини, а також на розуміння причин того, чому це відбувається саме таким чином» [4].

Показово, що у західних університетах все більше уваги приділяється проблемам формування у студентів загальних компетентностей. На підтвердження цієї тенденції можна навести цитату з одного із популярних західних підручників з логіки: «Логіку, – зазначається в ньому, – можна визначити як науку про концепції та принципи правильного мислення. Її мета полягає у розвитку майстерності міркувань... Ця мета має також величезну практичну цінність, оскільки за допомогою методів логіки ми уточнюємо наші ідеї, формулюємо проблеми, приймаємо рішення, робимо вибір та скеровуємо наші дії. Важко навіть уявити більш важливі компетентності ніж здатність добре мислити» [5].

Природно, що майже у всіх Стандартах вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня 2018/2019 рр. для студентів майже усіх спеціальностей, які готуються в нашому ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» в переліку загальних компетентностей бакалаврів першим, або другим, або третім рядком записано – «Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу». Так, в Стандартах вищої освіти України 2018/2019 рр. спеціальностей «Право» [6], «Комп'ютерні науки» [7], «Фінанси, банківська справа та страхування» [8, с. 6], «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» [9, с. 6], високопрофесійні фахівці, які їх розробляли поставили цю загальну компетентність на першому місці з 15-ти загальних компетентностей як найбільш значущу для формування логічного мислення студента; для спеціальностей «Облік і оподаткування» – на другому місці; «Економіка», «Менеджмент», «Маркетинг», «Медсестринство» – на третьому місці; «Туризм» – на четвертому і т. п. Що стосується знань, які студент здатен продемонструвати після вивчення логіки, то це має бути: «Знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ логіки, норм критичного підходу, основ методології наукового пізнання, форм і методів аналізу та синтезу» [1].

Виходячи з вищенаведеного, пропонуємо, по-перше, ввести в навчальні плани для всіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня навчальну дисципліну «Логіка» як обов'язкову, а не вибіркову. А, по-друге, спробуємо більш розгорнуто сформулювати загальну компетентність, яка стосується саме логіки:

1) Знати основи логіки, основні принципи і закони правильного мислення, зміст основних форм мислення – понять, суджень та умовиводів, загальні правила і вимоги їх доведення і спростування, які розкривають сутність логічної аргументації та сприяють формулюванню і розв'язанню задач.

2) Уміти за допомогою формальних логічних процедур проводити структурування, аналіз та синтез загальнонаукової інформації на її відповідність вимогам внутрішньої несуперечності та достатності для забезпечення ефективної діяльності.

3) Вміти опановувати понятійно-категоріальний апарат логіки, характеризувати принципи і закони мислення, розуміючи їх значення для своєї професійної діяльності.

4) Бути здатним застосовувати закони формальної логіки в процесі інтелектуальної професійної діяльності, оволодіти навичками логічного, чітко визначеного, несуперечливого, послідовного і доказового аналітичного мислення.

Список використаних джерел:

1. Затверджено 100 сучасних компетентнісних стандартів вищої освіти: сайт URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-100-suchasnih-kompetentnisnih-standartiv-vishoyi-osviti>
2. Шашкевич Ю. Компетентнісний підхід у побудові освітніх програм: URL: http://lawfaculty.chnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/11/Competence_Approach_Rashkevych_Nov_2014-1.pdf.
3. Peirce Ch. *Introductory Lecture on the Study of Logic*. Johns Hopkins University Circulars. Vol. 2. № 19. P. 11-12.
4. Coppers Ch. *A Brief Text-Book of Logic and Mental Philosophy*. New York: Boucher Press, 2008. 288 p.
5. Jonson R. *A Logic Book: Fundamentals of Reasoning*. Belmont: Wadsworth Publishing; 2006. 352 p.
6. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1379. Видання офіційне. МОНУ. Київ, 2018. 19 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/081-pravo-bakalavr.pdf>
7. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня ступеня «бакалавр» за галуззю знань 12 «Інформаційні технології» спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 р. № 962. Видання офіційне. МОНУ. Київ, 2019. 24 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/122-kompyuterni-nauki-bakalavr.pdf>
8. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 р. № 729. Видання офіційне. МОНУ. Київ, 2019. 14 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/05/2019-11-05-072-finansi-bankivska-sprava-ta-strakhuvannya-bakalavr.pdf>
9. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018 р. № 1243. Видання офіційне. МОНУ. Київ, 2018. 18 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/076-pidpriemnitstvo-torgivlya-ta-birzhova-diyalnist-bakalavr.pdf>